

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

3^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 7-5-2020 με την εξής σύνθεση: Μαρία-Ελένη Σιδέρη - Πρόεδρος, Σταυρούλα Κουρή - Εισηγήτρια, Ελισάβετ Αλαγιαλόγλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 9-4-2020 (ημεροχρονολογία ανάρτησης στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) προδικαστική προσφυγή με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 420/10-4-2020 της εταιρίας με την επωνυμία « .....», νομίμως εκπροσωπούμενης.

Κατά της αναθέτουσας αρχής « .....», νόμιμα εκπροσωπούμενης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια Σταυρούλα Κουρή.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την άνω προδικαστική προσφυγή της η προσφεύγουσα επιδιώκει: α) να ακυρωθεί και εξαφανισθεί η απόφαση απόρριψης της προσφοράς της, δυνάμει του Πρακτικού της υπ' αριθ. της 468ης της 24ης Μαρτίου 2020 Συνεδριάσεως της Διοικούσας Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής « .....», β) να ακυρωθεί η απόφαση προσωρινής κατακύρωσης την Διοικούσας Επιτροπής της ίδιας αναθέτουσας αρχής, η οποία περιλαμβάνεται στο Πρακτικό της 466ης Συνεδριάσεως της 5ης Φεβρουαρίου 2020, όπως αυτή διορθώθηκε με σχετική απόφαση της αυτής Διοικούσας Επιτροπής, η οποία περιέχεται στο Πρακτικό της υπ' αριθμόν της 468ης Συνεδριάσεως της 24ης Μαρτίου 2020, ώστε να γίνει αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή η προσφορά της προσφεύγουσας και να απορριφθούν οι προσφορές των λοιπών συμμετεχόντων στη διαδικασία για την ανάθεση της σύμβασης με τίτλο «Ανάθεση παραγωγής (εκτύπωση, ανατύπωση), βιβλιοδεσίας και αποστολής αντιτύπων των συγγραμμάτων, που διανέμονται

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

οικονομικοί φορείς, η προσφεύγουσα εταιρία «.....» και οι εταιρίες «.....», «.....», «.....» και «.....». Η Επιτροπή Διαγωνισμού, με βάση των Πρακτικό της 12-2-2020, διαπίστωσε ότι οι προσφορές των συμμετεχουσών «.....», «.....» και «.....» πληρούσαν τους όρους της διακήρυξης κατά την αξιολόγηση του φακέλου δικαιολογητικών συμμετοχής-τεχνικής προσφοράς. Για την προσφεύγουσα εταιρία, καθώς και για την εταιρία «.....» η Επιτροπή Διαγωνισμού με το ίδιο Πρακτικό εισηγήθηκε την απόρριψη των προσφορών τους λόγω μη αναγραφής στην εγγυητική επιστολή συμμετοχής τους του απαιτούμενου όρου από το άρθρο 7.2.3 της υπ. αρ. .... διακήρυξης, ήτοι απουσίας του υποχρεωτικού όρου «*Ο εκδότης της εγγύησης υποχρεούται να προβεί στην παράταση της ισχύος της εγγύησης μετά από έγγραφο της αρμόδιας υπηρεσίας της Αναθέτουσας Αρχής, που θα υποβληθεί πριν από την ημερομηνία λήξης της εγγύησης*», καθόσον πρόκειται για υποχρεωτικό όρο της ως άνω διακήρυξης, που αποτελεί κανονιστική πράξη. Ακολούθως, η Επιτροπή Διαγωνισμού μετά την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών των συμμετεχουσών εταιριών για τις οποίες είχε κρίνει θετικά το φάκελο δικαιολογητικών-τεχνικής προσφοράς, ήτοι των εταιριών «.....», «.....» και «.....», εισηγήθηκε με το από 18-2-2020 Πρακτικό της την προσωρινή κατακύρωση στην εταιρία «.....», ως έχουσα προσφέρει τη χαμηλότερη τιμή ποσού 219.312,30€. Στη συνέχεια η Διοικούσα Επιτροπή της αναθέτουσας αρχής με την απόφαση που περιλαμβάνεται στο Πρακτικό της 466ης Συνεδριάσεως της 5ης Φεβρουαρίου 2020 ενέκρινε τα ως άνω Πρακτικά και ανέδειξε προσωρινή ανάδοχο την εταιρία «.....». Μετά ταύτα, η Επιτροπή Διαγωνισμού με το από 13-3-2020 Πρακτικό της εισηγήθηκε να γίνουν αποδεκτές οι εγγυητικές επιστολές συμμετοχής των εταιριών «.....» και «.....» και να ανακληθεί η σχετική περί του αντιθέτου, εκ παραδρομής, απόφαση της Επιτροπής διότι, κατά τον έλεγχο των σχετικών εγγυητικών επιστολών τους διαπιστώθηκε ότι τόσο στην υπ. αρ. .... εγγυητική επιστολή συμμετοχής της εταιρίας «..... και .....» αναγράφεται ο όρος «ισχύει μέχρι την επιστροφή του πρωτοτύπου» όσο και στην υπ. αρ. .... εγγυητική επιστολή συμμετοχής της εταιρίας «.....» αναγράφεται ο όρος «ισχύει μέχρι να επιστραφεί στα χέρια μας». Κατόπιν αυτών η Διοικούσα Επιτροπή της

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

αναθέτουσας αρχής με την απόφαση που περιλαμβάνεται στο Πρακτικό της 468ης Συνεδριάσεως της 24ης Μαρτίου 2020 ενέκρινε «την (ανάκληση) διόρθωση της απόφασης που έχει ληφθεί στην 466η/05-03-2020 (θέμα 4ο, υποθέμα 6ο) Συνεδρίαση της Δ.Ε. σχετικά με την κατακύρωση του ως άνω διαγωνισμού, μετά την ηλεκτρονική αποσφράγιση και αξιολόγηση των δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικών προσφορών και οικονομικών προσφορών, σύμφωνα με το από 13/03/2020 Πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας, Αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των διαγωνισμών και των διαδικασιών διαπραγμάτευσης για το έτος 2019», απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας για το λόγο της μη αναγραφής στην Υπεύθυνη Δήλωση της παρ. 8 του άρθρου 5.1 της διακήρυξης της ιδιότητας υπό την οποία προβαίνει ο δηλών στην υπεύθυνη δήλωση σύμφωνα με τα προαναφερθέντα και μετά την αξιολόγηση και της οικονομικής προσφοράς της εταιρίας « ... και .....» ανέδειξε προσωρινή ανάδοχο την εταιρία « .....».

7. Επειδή, με τη συγκεκριμένη προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα εταιρία βάλλει κατά της ανωτέρω απόφασης που περιλαμβάνεται στο Πρακτικό της 468ης Συνεδριάσεως της 24ης Μαρτίου 2020 της Διοικούσας Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής, υποστηρίζοντας τα εξής: I. Διότι, μη νόμιμα και κατά παράβαση των όρων 8.3.Γ. και 11 διακήρυξης, ως και των διατάξεων του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά της και την απέκλεισε από την συνέχεια της διαδικασίας και ειδικότερα: Κατ' επίκληση του άρθρου 5.1 παράγραφος 8, του άρθρου 8.3.Γ. και του άρθρου 11, της διακήρυξης, του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή όφειλε κατά το στάδιο της αποσφράγισης και αξιολόγησης των δικαιολογητικών της προσφεύγουσας και εφόσον η ίδια 1) διεπίστωσε έλλειψη στο περιεχόμενο της Υπεύθυνης Δηλώσεώς της, αναφορικά με την ιδιότητα του νομίμου εκπροσώπου της ως δηλούντος, η οποία δεν αναφέρεται ρητώς, ως ελάχιστο περιεχόμενο της δήλωσης στον όρο - άρθρο 5.1 παράγραφος 8 της διακήρυξης, ούτε ως ειδικός λόγος απόρριψης της προσφοράς στον όρο - άρθρο 11 της ίδιας, 2) δεν συνεκτίμησε τα λοιπά προσκομιζόμενα εκ μέρους της, εκ των οποίων προκύπτει αδιαμφισβήτητα η ιδιότητα του δηλούντος διαχειριστή και νομίμου εκπροσώπου της και συγκεκριμένα i) την από 27.01.2020 Τεχνική της Προσφορά, στην οποία αναφέρεται στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωσή της, ii)

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

το από 22.01.2020 Πρακτικό της Γενικής Συνελεύσεως των εταίρων της προσφεύγουσας, δυνάμει του οποίου δίνεται εντολή και εξουσιοδότηση στον διαχειριστή της και δηλούντα στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωση να προβεί σε κάθε ενέργεια για την συμμετοχή στο διαγωνισμό και όπως υπογράψει και προσκομίσει κάθε σχετικό έγγραφο, iii) το υπ' αριθμόν ...../17.01.2020 Πιστοποιητικό Εκπροσώπησης της προσφεύγουσας από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, iv) το από 23.01.2020 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), v) την από 23.01.2020 εκτύπωση των στοιχείων του Μητρώου της εταιρίας από την ηλεκτρονική πλατφόρμα TAXISNET και vi) το γεγονός ότι όλα ανεξαιρέτως τα υποβληθέντα εκ μέρους της προσφεύγουσας έγγραφα, στα οποία δεν διαπιστώθηκαν ελλείψεις και παρατυπίες από την αναθέτουσα αρχή, ως και η επίμαχη, μη νόμιμη κατά τις επικλήσεις της τελευταίας Υπεύθυνη Δήλωση, φέρουν την ψηφιακή υπογραφή του δηλούντα νομίμου εκπροσώπου της, με τα ίδια διακριτικά γνωρίσματα και στοιχεία και μάλιστα συνδυαστικά και όχι αυτοτελώς, όφειλε την να καλέσει εταιρεία σε συμπλήρωση του περιεχομένου της Υπεύθυνης Δηλώσεώς της, προ της απόρριψης της προσφοράς της και εφόσον η τελευταία δεν ανταποκρινόταν στην κλήση αυτή, εντός της οριζομένης νομίμου προθεσμίας, να απορρίψει, τότε και μόνον την υποβληθείσα προσφορά της. Προσέτι, η προσφεύγουσα αναφέρει ότι η προσφορά της ήταν η οικονομικότερη βάσει τιμής, μεταξύ των υποβληθεισών προσφορών των λοιπών συμμετεχόντων, ως και της προσφοράς που κατακυρώθηκε προσωρινώς από την αναθέτουσα αρχή (προσφορά προσφεύγουσας ποσού ευρώ 208.911,00 άνευ Φ.Π.Α., αντί προσφοράς ποσού ευρώ 219.312,30 άνευ Φ.Π.Α. της προσωρινώς κατακυρωθείσας εταιρείας) και συνεπώς, βάσει των λαμβανομένων υπόψη από την αναθέτουσα αρχή κριτηρίων, η τελικώς επιλέξιμη. II. Διότι, μη νόμιμα, κατά παράβαση των εχουσών εφαρμογή στην περίπτωση αυτή νομοθετικών διατάξεων, των όρων της υπ' αριθμόν ..... Διακήρυξής της, ως και της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία ερμηνεύει, αποσαφηνίζει αυτές, η αναθέτουσα αρχή έκρινε ότι το περιεχόμενο της υποβληθείσας εκ μέρους της προσφεύγουσας Υπεύθυνης Δηλώσεως είναι ελλιπές αναφορικά με την ιδιότητα του δηλούντος και ειδικότερα: Τα υποβληθέντα και αποτελούντα αναπόσπαστα στοιχεία της αιτήσεως συμμετοχής της προσφεύγουσας, κατά της σχετικές επικλήσεις της

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

αναθέτουσας αρχής στην προσβαλλόμενη απόφασή της, εκτιμήθηκαν από την ίδια μεμονωμένα και αυτοτελώς και όχι, ως έδει, συνδυαστικά και σε συσχετισμό. Η αναθέτουσα αρχή έκρινε ότι δεν προκύπτει η δέσμευση της προσφεύγουσας, αναφορικά με τις παραγωγικές της δυνατότητες, επειδή ο διαχειριστής και νόμιμος εκπρόσωπος της δεν αναφέρει στην Υπεύθυνη Δήλωση, την ιδιότητά του. Πλην όμως η ιδιότητα του δηλούντος προκύπτει αδιαμφισβήτητα από όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα και δικαιολογητικά που συνοδεύουν την προσφορά της, τα οποία υπογράφει ψηφιακά ο ίδιος για λογαριασμό της, ως και από: i) Την από 27.01.2020 Τεχνική της Προσφορά στην οποία αναφέρεται στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωσή της. ii) Το από 22.01.2020 Πρακτικό της Γενικής Συνελεύσεως των εταίρων της προσφεύγουσας, δυνάμει του οποίου δίνεται εντολή και εξουσιοδότηση στον διαχειριστή της και δηλούντα στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωση, όπως προβεί σε κάθε ενέργεια για την συμμετοχή στο διαγωνισμό και όπως υπογράψει και προσκομίσει κάθε σχετικό έγγραφο. iii) Το υπ' αριθμ. ....../17.01.2020 Πιστοποιητικό Εκπροσώπησης της προσφεύγουσας από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, iv) το από 23.01.2020 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.). v) Την από 23.01.2020 εκτύπωση των στοιχείων του Μητρώου της εταιρίας από την ηλεκτρονική πλατφόρμα TAXISNET. Κατά την προσφεύγουσα, εάν η αναθέτουσα αρχή εκτιμούσε συνδυαστικά τα υποβληθέντα δικαιολογητικά της, θα διαπίστωνε ευχερώς ότι η ιδιότητα του δηλούντος εκπροσώπου της τυγχάνει βεβαιωμένη, ο ίδιος δε εκ του Νόμου και του καταστατικού της εταιρίας δεσμεύει αυτήν ενώπιον τρίτων. Μόνο το γεγονός δε ότι η εταιρία αποδέχθηκε την Υπεύθυνη Δήλωση του διαχειριστή – εκπροσώπου της, υποβάλλοντας αυτήν μετά των λοιπών δικαιολογητικών της, τα οποία δεν αμφισβητεί η αναθέτουσα αρχή, ως υποβαλλόμενα από την ίδια, αποδεικνύει άνευ ετέρου την δέσμευσή της αναφορικά με τις παραγωγικές της δυνατότητες. Στην εκτίμησή της αυτή μάλιστα η αναθέτουσα αρχή όφειλε να προβεί και με δεδομένο ότι το επικαλούμενο από την ίδια ως ελάχιστο περιεχόμενο της Υπεύθυνης Δηλώσεως ή ο τρόπος υποβολής αυτής ή κατ' ελάχιστο τα επιπλέον των παραγωγικών δυνατοτήτων του εκάστοτε συμμετέχοντος αναγκαία στοιχεία, δεν αναφέρονται και μάλιστα, ρητώς και σαφώς, σε κανένα απολύτως σημείο της υπ' αριθμόν ..... διακηρύξεως, ούτε η έλλειψή τους, όποια κι αν είναι αυτά ή η ατελής επίκλησή τους,

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

περιλαμβάνονται και μάλιστα ειδικώς, στους λόγους απόρριψης μίας υποβληθείσας προσφοράς. Βάσει των ανωτέρω, κατά την προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή εκτιμώντας συνδυαστικά όλα τα υποβληθέντα εκ μέρους της προσφεύγουσας έγγραφα και δικαιολογητικά, ως όφειλε, θα διαπίστωνε ευχερώς ότι προκύπτει η ιδιότητα του δηλούντος διαχειριστή εκπροσώπου της και η δέσμευσή της για όλες τις πράξεις που αυτός ενήργησε στα πλαίσια της ίδιας διαδικασίας και για την εκπλήρωση του μοναδικού σκοπού αυτής και δεν θα προέβαινε στην προσχηματική και άδικη απόρριψη της προσφοράς της, η οποία μάλιστα ήταν και η συμφερότερη, χωρίς μάλιστα να της δοθεί, κατά τα ανωτέρω, το δικαίωμα συμπληρώσεως της εντοπιζόμενης επουσιωδέστατης ελλείψεως. **III.** Διότι, η προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής ελέγχεται ως στερούμενη αιτιολογίας και αντιβαίνουσα στις θεμελιώδεις αρχές της χρηστής διοίκησης, της καλής πίστης και της αναλογικότητας, η μη τήρηση των οποίων, καθιστά αυτήν μη νόμιμη και ακυρωτέα και ειδικότερα: Η αναθέτουσα αρχή, με το άρθρο 8.3.Γ. της διακήρυξής της, όρισε, κατά την διακριτική της ευχέρεια, την υποχρέωσή της να καλεί τους συμμετέχοντες σε συμπληρώσεις των ελλείψεων των δικαιολογητικών τους, όπως αυτά περιγράφονται στον όρο 5.1 της ίδιας διακήρυξέως, σε κάθε περίπτωση κατά την οποία επίκειται ο αποκλεισμός τους συνεπεία αυτών. Πλην όμως, στην περίπτωση της προσφεύγουσας, κατ' αυτήν, η αναθέτουσα αρχή, αφενός δεν την κάλεσε σε συμπλήρωση των ελλείψεων αυτών, πρόσκληση την οποία η ίδια κατέστησε υποχρεωτική βάσει των όρων της Διακήρυξέως της, αφετέρου, στην προσβαλλόμενη απόφασή της δεν περιλαμβάνει καμία απολύτως αιτιολογία αναφορικά με την αθέτηση της υποχρέωσής της αυτής, η οποία οδήγησε εντέλει στον αδικαιολόγητο αποκλεισμό της από τη διαδικασία. Η παντελής έλλειψη αιτιολογίας, αναφορικά με τους λόγους αθέτησης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής της υποχρέωσεως που η ίδια έθεσε για περιπτώσεις όπως της προσφεύγουσας συνιστά ελάττωμα της εκδοθείσας αποφάσεώς της και λόγο ακύρωσης αυτής. Περαιτέρω, με τη διακήρυξή της, η αναθέτουσα αρχή επιδίωκε την εξεύρεση της συμφερότερης από οικονομική άποψη (βάσει της χαμηλότερης τιμής) προσφοράς, συμμετέχοντος αναδόχου για την παροχή σε αυτήν της επιδιωκόμενης προμήθειας. Στην προκείμενη περίπτωση και εφόσον δεν είχε χωρήσει ο αποκλεισμός της, η προσφεύγουσα, κατά τους ισχυρισμούς της, θα αναδεικνυόταν ως ανάδοχος

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

του διακηρυχθέντος διαγωνισμού, καθώς η προσφορά της ανταποκρινόταν στο θεμελιώδες κριτήριο της Διακήρυξης, το οποίο είχε εκ προοιμίου θέσει η Αναθέτουσα Αρχή κατά την άσκηση προσέτι της διακριτικής της εξουσίας. Βάσει των ανωτέρω και στα πλαίσια του επιδιωκόμενου από την ίδια σκοπού, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να προτιμήσει την λιγότερο επαχθή για την προσφεύγουσα λύση της προσκλήσεώς της προς συμπλήρωση τυχόν ελλείψεων στα δικαιολογητικά συμμετοχής της, η οποία μάλιστα θα κατέτεινε εντέλει στην εκπλήρωση του σκοπού της.

8. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με το από 13-4-2020 έγγραφο απόψεών της προς την ΑΕΠΠ προς απόρριψη της εξεταζόμενης προδικαστικής προσφυγής επικαλείται τα εξής: **I.- Α)** Στο άρθρο 8 και υπό τον τίτλο «Υπεύθυνη Δήλωση» του Ν. 1599/1986 «Σχέσεις κράτους Πολίτη» ορίζεται ότι: «1. Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6, μπορεί ν' αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου [...]», «2. Ο τύπος και το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης και Οικονομικών». **Β)** Στη με αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2002 ΚΥΑ (1276 Β) και υπό τον τίτλο «Καθορισμός του τύπου και του περιεχομένου της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986», ορίζεται ότι: «3. Η υπεύθυνη δήλωση, όταν χρησιμοποιείται αυτοτελώς, πρέπει να έχει τον ακόλουθο τύπο και να περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία: α) Στην πρώτη όψη στο επάνω μέρος και στο κέντρο, τυπώνεται το έμβλημα της Ελληνικής Δημοκρατίας, β) Κάτω από το έμβλημα τυπώνονται, με κεφαλαία γράμματα, οι λέξεις "ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ" και από κάτω, μέσα σε παρένθεση, οι λέξεις (Άρθρο 8 Ν. 1599/1986). γ) Στη συνέχεια, αμέσως από κάτω, τυπώνεται κείμενο, σε πλαίσιο, ως εξής: "Η ακρίβεια των στοιχείων που υποβάλλονται με αυτή τη δήλωση μπορεί να ελεγχθεί με βάση το αρχείο άλλων υπηρεσιών (άρθρο 8 παρ.4 Ν. 1599/1986)". δ) Στη συνέχεια συμπληρώνονται η αρχή η η υπηρεσία του δημοσίου τομέα που απευθύνεται η δήλωση, τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος καθώς και τα γεγονότα ή στοιχεία την ακρίβεια των οποίων επιθυμεί να δηλώσει υπεύθυνα. ε) Τα στοιχεία ταυτότητας του αιτούντος που αναγράφονται είναι: αα) Το όνομα και το επώνυμο του αιτούντος ββ) Το όνομα και το επώνυμο του πατέρα γγ) Το όνομα

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

και το επώνυμο της μητέρας δδ) Η ημερομηνία, ο τόπος γέννησης και ο τόπος κατοικίας (οδός, αριθμός, τ.κ, Δήμος κλπ). εε) Ο αριθμός του Δελτίου Ταυτότητας ή αντίστοιχου εγγράφου της παραγράφου 4 του άρθρου 3 του Ν. 2690/1999. στστ) Από κάτω διατίθεται κενός χώρος για την αναγραφή, εφόσον είναι απαραίτητο, του αριθμού τηλεφώνου, της συσκευής τηλεομοιοτυπίας και της διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. στ) Από κάτω τυπώνεται η φράση: "Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις, που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι: ζ) Μετά την αναγραφή των γεγονότων και των στοιχείων την ακρίβεια των οποίων δηλώνει υπεύθυνα, συμπληρώνεται η ημερομηνία σε κατάλληλο κενό χώρο. η) Κάτω από την ημερομηνία αναγράφεται η λέξη "ο/η δηλ" και ακολουθεί η λέξη "υπογραφή" πάνω από την οποία τίθεται η υπογραφή του δηλούντος. θ) Ακολουθεί το κείμενο των παραπομπών (1), (2), (3), όπως εμφανίζεται στο σχετικό υπόδειγμα που επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση, ως ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. ι)...». Γ) Στην προκειμένη περίπτωση παρατηρούνται, κατά την αναθέτουσα αρχή, οι ακόλουθες ελλείψεις επί της επίμαχης υπεύθυνης δήλωσης: 1) Δεν αναφέρεται ο φορέας προς τον οποίο απευθύνεται, δηλ. το « .....» κατά παράβαση της περ. δ' της παρ. 3 της ως άνω ΔΙΑΔΠ/Α1/18368/2002 ΚΥΑ, τυπική προϋπόθεση για το κύρος της υπεύθυνης δήλωσης κατά την κείμενη νομοθεσία. Είναι αυτονόητο, ότι συνεπεία της σκοπιμότητας της ύπαρξης της υπεύθυνης δήλωσης, με την οποία δηλούνται γεγονότα ή στοιχεία ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημόσιου τομέα σύμφωνα με το ως άνω άρθρο 8 που δεν δύνανται να αποδειχθούν με άλλο τρόπο, η δέσμευση πρέπει να απευθύνεται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημοσίου τομέα, που σημαίνει ότι θα πρέπει να κατονομάζεται ρητά ο φορέας προς τον οποίο και απευθύνεται, έναντι του οποίου αναλαμβάνει τη σχετική ευθύνη για την ακρίβεια των δηλουμένων ο δηλών. Άλλως και σε κάθε περίπτωση είναι αόριστος κατά περιεχόμενο εκ μόνης της παραλείψεως αυτής και δεν είναι αποδεκτή η υπεύθυνη δήλωση. 2) α) Ο δηλών, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις, αναλαμβάνει ατομικά συγκεκριμένη ευθύνη με την υπεύθυνη δήλωση, γνωρίζοντας τις κυρώσεις του νόμου, κατά τα προαναφερθέντα, σε περίπτωση μη συνδρομής ή αναλήθειας. Στην προκειμένη περίπτωση η ευθύνη αναλαμβάνεται από συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο ατομικά και αναφέρεται σε γεγονότα και

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

καταστάσεις που δεν αφορούν τον ίδιο, αλλά τρίτο. Δηλαδή, μία εταιρία, ένα κεφαλαιουχικό νομικό πρόσωπο, που στην προκειμένη περίπτωση τον έχει εξουσιοδοτήσει για τη διαδικασία του διαγωνισμού, ιδιότητα, την οποία οφείλει να αναφέρει, καθόσον δρα για λογαριασμό του τρίτου και ουχί ατομικά, ειδικά όταν υπογράφει επί υπευθύνου δηλώσεως, που επισύρει, κατά πρώτον, ποινικές κυρώσεις. Εάν δεν συντρέξουν τα δηλούμενα, ουδεμία ποινική ευθύνη φέρει, καθόσον ο ίδιος ως φυσικό πρόσωπο δεν έχει υποβάλλει προσφορά και δεν συμμετέχει στη διαγωνιστική διαδικασία. Η επίμαχη υπεύθυνη δήλωση θα ήταν πλήρης ως προς αυτό το σημείο (εάν ήθελε θεωρηθεί ότι η μη αναγραφή του ονόματος της αναθέτουσας αρχής δεν ασκεί επιρροή), εάν ο ίδιος ασκούσε ατομικά τη συγκεκριμένη επαγγελματική δραστηριότητα και ελάμβανε μέρος σε αυτή τη διαγωνιστική διαδικασία. Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση ουδεμία ποινική ευθύνη φέρει και ουδεμία ποινική δίωξη δύναται να ασκηθεί κατ' αυτού. Ενδεχομένως, να δύναται σε ανώμαλη εξέλιξη της σύμβασης, να ασκηθεί εις βάρος του ποινική δίωξη για άλλο αδίκημα, αλλά όχι ως αυτό που συνδέεται με τη διαγωνιστική διαδικασία. β) Περαιτέρω, η εταιρία, ενόψει της ως άνω ελλείψεως, σε περίπτωση κατακύρωσης και μη ομαλής εξέλιξης της σύμβασης και ίδια ως προς τα δηλούμενα, διαθέτει εις χείρας της ισχυρότατο όπλο, καθόσον δεν δεσμεύεται από την επίμαχη δήλωση, καθόν τρόπον είναι συντεταγμένη και τούτο διότι, στην προκειμένη περίπτωση η ευθύνη αναλαμβάνεται ατομικά, και όχι για λογαριασμό της προσφεύγουσας - συμμετέχουσας εταιρίας. Εν ολίγοις, εάν η εταιρία, στην υποθετική περίπτωση που ήθελε κατακυρωθεί επ' ονόματι της ο διαγωνισμός και δεν δύναται να ανταποκριθεί στην ημερήσια απόδοση - παραγωγή, ουδεμία συνέπεια θα έχει και ουδεμία κύρωση συμβατική ή εκ του νόμου θα δύναται να της αποδοθεί από την τυχόν παραβίαση των χρόνων εκπλήρωσης εκάστης επιμέρους εργασίας-προμήθειας, και συνακόλουθα από την μη πιστή τήρηση του συμβατικού χρόνου και την έγκαιρη παράδοση του εκπαιδευτικού υλικού, με δεδομένο ότι το τελευταίο αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την εκπαιδευτική διαδικασία της αναθέτουσας αρχής, συνδεδεμένο άμεσα με την κατανομή και διανομή του στους φοιτητές του εγκαίρως και προ της ενάρξεως του προσεχούς ακαδημαϊκού έτους. Η δε ζημία θα είναι ανεπανόρθωτη και, το κυριότερο, άνευ επιβολής οιασδήποτε μορφής κύρωσης, είχε συμβατικής, είχε εκ ίου

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

νόμου. Δια την αποφυγή των ανωτέρω, ο υπογράφων θα έπρεπε να κάνει ρητή μνεία, ότι δηλαδή δηλώνει υπεύθυνα (τα αμέσως κατωτέρω) υπό την ιδιότητα του νομίμου εκπροσώπου της προσφεύγουσας εταιρίας. Μόνο δήλωση με τοιούτο περιεχόμενο θα δέσμευε την προσφεύγουσα εταιρία και δεν θα δημιουργούντο τα προαναφερθέντα προβλήματα. 3) Τουναντίον, στην προκειμένη αναγράφονται επί λέξει τα ακόλουθα: *«Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις (3), που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 22 του Ν. 1599/1986, δηλώνω ότι: Η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα εκτύπωσης σε σελίδες είναι 100.000 σελ. και η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα σύνθεσης - βιβλιοδεσίας - συσκευασίας είναι 1.000 αντίτυπα»*. Από το περιεχόμενο δε αυτό προκύπτει ότι όχι μόνον δεν γίνεται μνεία υπό ποία ιδιότητα δηλώνει όσα δηλώνει, αλλ' ούτε συνδέει τις ποσότητες και εν γένει εκτυπωτικές ικανότητες με οποιαδήποτε αναφορά στη συμμετέχουσα εταιρία και προσφεύγουσα, αλλ' ούτε κάνει μνεία της διακήρυξης ή όρο αυτής, με τρόπο ώστε να υφίσταται κάποιο στοιχείο που θα μπορούσε να συνδέσει την επίμαχη υπεύθυνη δήλωση με την προσφεύγουσα ή με την συγκεκριμένη διαγωνιστική διαδικασία ενώπιον της αναθέτουσας αρχής. Περαιτέρω, η έλλειψη αυτής, δηλαδή η μη μνεία της ιδιότητας με την οποία υπογράφει, δεν μνημονεύεται ουδέ στο σημείο που τίθεται η ψηφιακή υπογραφή του, κάτωθεν της ενδείξεως «ημερομηνία και ο Δηλών». Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ουδέν στοιχείο αναγεγραμμένο επί της υπευθύνου δηλώσεως κατέλειπε οποιοδήποτε περιθώριο για μια διευρυμένη προσέγγιση του περιεχομένου αυτής άνευ ζημίας της αναθέτουσας αρχής το μεν, το δε, ως έγγραφο, να θεωρηθεί ότι ακολουθεί κατά τη σύνταξή του τις κείμενες διατάξεις και τον σκοπό για τον οποίο υπογράφεται επισύροντας τις αντίστοιχες ποινές στις προβλεπόμενες περιπτώσεις. Πάντα τ' ανωτέρω προς αντίκρουση του ισχυρισμού της προσφεύγουσας, ότι από τον συνδυασμό των στοιχείων προέκυπτε η ιδιότητα του υπογράφοντος. Εν τη ρύμη του λόγου και ως εκ περισσού, αναφέρεται ότι η παραπομπή σε αντίστοιχη νομολογία, ήτοι στην υπ' αριθμ. 215/2005 απόφαση του ΣτΕ, η εν λόγω απόφαση αντιμετωπίζει διαφορετικό θέμα και όχι τοιούτο υπευθύνου δηλώσεως. Αφορούσε τεχνική περιγραφή με την προσφορά και τα αντίστοιχα έγγραφα σε συνδυασμό με τα προσκομισθέντα τεχνικά φυλλάδια. Ο συνδυασμός εδώ επιβάλλεται και ουχί εις την υπό εξέταση περίπτωση. Στην προκειμένη

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

περίπτωση δεν αμφισβητήθηκε η εν γένει ιδιότητα του υπογράφοντος ως νομίμου εκπροσώπου, ώστε συνδυαστικά να διαπιστωθεί ότι όντως φέρει αυτή την ιδιότητα, αλλά αντικείμενο είναι ο τρόπος κατάρτισης και σύνταξης της υπεύθυνης δήλωσης σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις. Η ιδιότητα αυτή θα έπρεπε να προκύπτει, όχι από τα εν γένει νομιμοποιητικά έγγραφα ή από οποιοδήποτε άλλο στοιχείο της προσφοράς, αλλά αποκλειστικά και μόνον από το περιεχόμενο της υπεύθυνης δήλωσης λόγω ακριβώς της τυπικότητας που την διακρίνει για το αξιόπιστο και την πλήρη ακρίβεια των υπευθύνως δηλουμένων και τις συνέπειες που συνεπάγεται. Εάν ήθελε υποτεθεί ότι εγένετο μνεία στον αριθμό της διακήρυξης ή στο αντικείμενο αυτής, ή υπέγραφε εν τέλει αυτή με την συγκεκριμένη ιδιότητά του θα μπορούσε να υποτεθεί ότι η υπεύθυνη δήλωση συνδέεται με το συγκεκριμένο διαγωνισμό. Παρ' όλα ταύτα θα εξακολουθούσε να υπάρχει η παράλειψη της αναγραφής τη αναθέτουσας αρχής, αλλά στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας να μπορούσε να γίνει δεκτή ως δικαιολογητικό στοιχείο και να μην απορριφθεί. Πλην όμως, με την μορφή που είναι διατυπωμένη κατά περιεχόμενο, θα μπορούσε να υποβάλλεται σε κάθε διαγωνισμό ενώπιον οιασδήποτε αναθέτουσας αρχής, ενώ εάν η ατομική επαγγελματική δραστηριότητα του υπογράφοντος είναι η αυτή με την τοιαύτη της προσφεύγουσας, εξ ίσου θα μπορούσε να ικανοποιήσει αντίστοιχη δική του ανάγκη με την προσκόμισή της, συνεπικουρούσης προς τούτο και της αοριστίας της λόγω της μη αναγραφής της Αρχής προς την οποία απευθύνεται. Εν κατακλείδι λεκτέον ότι, με την επιλογή του συγκεκριμένου τύπου για την υποβολή συγκεκριμένης παραγωγικής ικανότητας των συμμετεχόντων το Ίδρυμα, ως αναθέτουσα αρχή, και γνωρίζοντας την σπουδαιότητα του περιεχομένου, κατά τα προδιαληφθέντα, αποβλέπει στην εφαρμογή της ποινικής διάταξης του άρθρου 22 του ν. 1599/1986 σε περίπτωση που τα δηλούμενα αποδειχθούν ψευδή. Πλην όμως, ως έχει η επίμαχος δήλωση, δεν δύναται να οδηγήσει σε πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης της ανωτέρω ποινικής διάταξης, καθώς αυτή δεν φέρει τον τύπο της υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν. 1599/1986, αλλ' ούτε της υποκειμενικής, καθόσον κατ' ουδένα τρόπο συνδέεται με την προσφεύγουσα. II.- Ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η Υπηρεσία έδει να την καλέσει και να διορθώσει τις υπάρχουσες ελλείψεις κατ' άρθρο 102 του Ν. 4412/2016 παρίσταται αβάσιμος και απορριπτός, καθόσον

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

οι παντός είδους διευκρινήσεις και συμπληρώσεις προϋποθέτουν την αρχική κατάθεση εγκύρου εγγράφου, το οποίο αποσαφηνίζεται ή συμπληρώνεται σε συγκεκριμένα σημεία του. Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με όσα λεπτομερώς προαναφέρθηκαν και λόγω των βασικών ελλείψεων (απουσία αναφοράς της Αρχής προς την οποία απευθύνεται, μη αναφορά της ιδιότητας του ως εκπροσώπου της εταιρίας κάτωθι της θέσεως Ο Δηλών, και τέλος μη αναφορά εντός του κειμένου αυτής) καθιστούν νομικά ανύπαρκτη την υπεύθυνη δήλωση ως υπεύθυνη δήλωση, ως ο νόμος ορίζει. Εν ολίγοις, πρόκειται περί εγγράφου μη νομίμως καταρτισθέντος και ως εκ τούτου θεωρείται ως μη κατατεθέν. Ως μη νομίμως συντεταγμένο έγγραφο και μη κατατεθέν δεν δύναται να συμπληρωθεί ή να διευκρινισθεί με τον τρόπο που αναφέρει η προσφεύγουσα. Στην περίπτωση κατά την οποία ήθελε υποτεθεί, ότι ήταν δυνατόν να κληθεί η προσφεύγουσα, σε εφαρμογή του άρθρου 102 του Ν. 4412/2016, προς συμπλήρωση των ελλείψεων της επίμαχης υπεύθυνης δήλωσης, ενόψει των ανωτέρω, μία τέτοια συμπλήρωση θα ήταν νομικά μη σύννομος, καθόσον δεν εμπίπτει στο κανονιστικό πλαίσιο της εν λόγω διάταξης, καθώς θα είχε ως αποτέλεσμα την μεταγενέστερη υποβολή εγγράφου σε συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις περί υπεύθυνης δήλωσης. Δηλαδή, αντικατάσταση της αρχικής με νέα τοιαύτη, η οποία (αρχική) έχει αναρτηθεί στον οικείο ιστότοπο του διαγωνισμού και ως εκ τούτου, θα συνιστούσε διάκριση υπέρ της προσφεύγουσας σε σχέση με τους λοιπούς οικονομικούς φορείς και άνιση μεταχείριση μεταξύ τους και θα προσέδιδε σε αυτήν αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις προσφορές των υπόλοιπων υποψηφίων, οι οποίοι σημειωτέον έχουν συντάξει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις αντίστοιχες υπεύθυνες δηλώσεις, ως προκύπτει από το φάκελο του διαγωνισμού (αποφ. 406/2019 της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.). **III.-** Ωσαύτως απορριπτός τυγχάνει ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ως προς την αοριστία της προσβαλλόμενης απόφασης λόγω μη πλήρους ανάλυσης των επιμέρους στοιχείων. Η αναφορά στη γενική διαπίστωση είναι επαρκής αφ' εαυτής, καθόσον το κρίσιμο εν προκειμένω είναι ότι η ιδιότητα του υπογράφοντος ως νομίμου εκπροσώπου της προσφεύγουσας επί του σώματος της επίμαχης υπεύθυνης δήλωσης δεν προκύπτει από την υπεύθυνη δήλωση, ως προαναλύθηκε. Και μόνη η εν λόγω διαπίστωση καθιστά πλήρη και ορισμένη τη Διοικητική Πράξη. Η

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

ψηφιακή υπογραφή επ' αυτής δεν επαρκεί για να αποδείξει την σχέση του με την προσφεύγουσα εταιρία, καθόσον ο οιοσδήποτε διαθέτει ψηφιακή υπογραφή υπογράφει γενικώς οποιοδήποτε έγγραφο είτε απαιτεί, είτε όχι, ψηφιακή υπογραφή. Ως εκ τούτου στην προσβαλλόμενη απόφαση δεν υπήρχε λόγος να γίνει μνεία περί γεγονότος γνωστού τοις πάσι ως αιτιολογία της απόφασής της. Εξάλλου, η απουσία του ανωτέρω τυπικού στοιχείου της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 8 του ως άνω νόμου ελέγχεται και αυτεπαγγέλτως, καθ' όσον αφορά τα τυπικά στοιχεία αυτής, που αποτελούν συστατικά στοιχεία της υπεύθυνης δήλωσης και υποχρεωτικά πεδία αυτής και ουχί προαιρετικά. **IV.-** Ομοίως, απορριπτέος τυγχάνει ο με το αυτό σκεπτικό προβαλλόμενος ισχυρισμός ότι η επίκληση της επίμαχης υπεύθυνης δήλωσης στην προσφορά της και στα λοιπά έγγραφα «επικυρώνουν» τρόπο τινά αυτή και «συμπληρώνουν» το περιεχόμενό της, ενώ κατ' αυτό τον τρόπο η ίδια η προσφεύγουσα με την μνεία της σε αυτή κάνει αποδεκτό το κείμενο της. Παραβλέπει όμως, ότι το συγκεκριμένο περιεχόμενο δήλωσης έπρεπε να περιβληθεί συγκεκριμένο τύπο, μη δυναμένου να αναπληρωθεί από άλλον (δήλωση εφ' απλού χάρτου), εκτός από αυτόν της υπευθύνου δηλώσεως και των συνεπεία αυτής συνεπειών. **V.-** Η απόφαση της Δ.Ε. είναι καθ' όλα αιτιολογημένη, καθ' όσον τα πρακτικά της Επιτροπής του οικείου διαγωνισμού αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτής και ως εκ τούτου και την αιτιολογία αυτής. Άλλως και σε κάθε περίπτωση, δεν επικαλείται οποιαδήποτε βλάβη από την φερόμενη έλλειψη αιτιολογίας η προσφεύγουσα εταιρία, καθόσον στο δικόγραφό της εκθέτει πλήρως τους ισχυρισμούς της, αντικρούουσα το αναφερόμενο θέμα, ενώ εκφεύγει της αρμοδιότητας της ΑΕΠΠ ο τοιούτος έλεγχος κατά το παρόν στάδιο.

9. Επειδή, η προσφεύγουσα με το παραδεκτώς, κατ' άρθρο 365 παρ.1 τελευταίο εδάφιο του ν.4412/2016, από 30-4-2020 κατατεθέν στο ΕΣΗΔΗΣ Υπόμνημά της προς αντίκρουση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής, προέβαλε τα ακόλουθα: **I.** Επί της πρώτης επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με τη μη αναφορά του Φορέα ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε η Υπεύθυνη Δήλωση της προσφεύγουσας: Η προκείμενη αιτίαση, όπως παραχρήμα αποδεικνύεται από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης, δεν αποτέλεσε λόγο απόρριψης της προσφοράς της από την αναθέτουσα αρχή, η οποία καίτοι ανέφερε την προκείμενη δήθεν

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

έλλειψη, εντούτοις δεν περιέλαβε αυτήν στο περιεχόμενο της αποφάσεως. Συνεπεία τούτου, ο εν λόγω ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής προβάλλεται απαραδέκτως και αλυσιτελώς, καθόσον μη περιέχουσα η προσβαλλόμενη απόφαση της ίδιας την επικαλούμενη οψίμως δικαιολογία, δεν απετέλεσε ποτέ λόγο απόρριψης της Υπεύθυνης Δηλώσεως της προσφεύγουσας και ακολούθως, της προσφοράς της. Εκ περισσού, αντιτείνει ότι η εν λόγω επίκληση παρίσταται όλως προσχηματική, καθόσον αφενός η διαδικασία υποβολής της δηλώσεως δεν δημιουργεί αμφιβολία ως προς τον Φορέα στον οποίο αυτή απευθύνεται, αφετέρου πρόκειται ομοίως για μία εντελώς επουσιώδη παράλειψη η οποία σε κάθε περίπτωση, εφόσον επρόκειτο να οδηγήσει στον αποκλεισμό της από τη διαδικασία, θα μπορούσε να συμπληρωθεί, εφόσον η αναθέτουσα αρχή τηρούσε τους όρους της διακηρύξεώς της. **II.** Επί της επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με την ατομικότητα της δηλώσεως της προσφεύγουσας: Η αναφορά της ιδιότητας του δηλούντος δεν αίρει την ποινική του ευθύνη για το περιεχόμενο της δηλώσεως. Εν ολίγοις, ανεξαρτήτως του ποιον αφορά η δήλωση, το αυτό πρόσωπο θα ευθύνεται ποινικά, παρά τα αντιθέτως προβαλλόμενα εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής. Συνεπώς η προκείμενη αιτίαση της αναθέτουσας αρχής είναι καθ' όλα απορριπτέα ως νομικά αβάσιμη. Η ίδια εξάλλου περιλαμβάνει στην απόψεις τις, το περιεχόμενο των διατάξεων του Νόμου, επί των οποίων αναφέρεται η ατομική ευθύνη του δηλούντος, για τα υπ' αυτού δηλούμενα. **III.** Επί των επικλήσεων της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με το περιεχόμενο της Υπεύθυνης Δηλώσεως της προσφεύγουσας: Και στην περίπτωση αυτή, η αναθέτουσα αρχή διανθίζει, κατά την προσφεύγουσα, το περιεχόμενο της αποφάσεώς της επικαλούμενη ότι η Υπεύθυνη Δήλωση θα έπρεπε να έχει κάποιο ελάχιστο περιεχόμενο, το οποίο η ίδια δεν ανέφερε στην διακήρυξή της. Αντιθέτως, τα επικαλούμενα υπό μέρους της ως υποχρεωτικώς αναφερόμενα, π.χ. στοιχεία διακήρυξης, περιγραφή διαγωνισμού κ.λπ. δεν απαντώνται στα αντίστοιχα δικαιολογητικά των λοιπών υποψηφίων (όχι σε όλων τουλάχιστον), ώστε να μην γίνεται αντιληπτή η πρόθεσή της κατά την αναφορά τους. Η ίδια η αναθέτουσα αρχή μάλιστα, επιχειρεί μία αυθαίρετη ερμηνεία της νομολογίας του Ανωτάτου Ακυρωτικού, ισχυριζόμενη ότι δήθεν τα κριθέντα δι' αυτής πραγματικά περιστατικά (ως μη πανομοιότητα προφανώς με την κρινόμενη περίπτωση), δεν ρυθμίζουν

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

αναλογικώς τις αντίστοιχες περιπτώσεις, παρά δέον όπως τα τελευταία αποτελέσουν αντικείμενο αυτοτελούς διαγνώσεως, γεγονός απαράδεκτο κατά τις οικείες διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 18/1989. Περαιτέρω και πέραν των όσων έχουν ήδη αναλυτικώς εκτεθεί στο σώμα της κρινόμενης προσφυγής, η υπεύθυνη δήλωση της προσφεύγουσας κατατέθηκε μετά πάντων των λοιπών δικαιολογητικών αυτής, τα οποία έφεραν όλα την ηλεκτρονική υπογραφή του αυτού προσώπου επί του σώματός τους, η αναθέτουσα αρχή συγχέει το περιεχόμενο της δηλώσεως με το γεγονός της αμφισβήτησης της υποβολής της από την προσφεύγουσα. Το τελευταίο αυτό γεγονός βεβαίως δεν δύναται να αμφισβητηθεί από την στιγμή που η κατάθεση των δικαιολογητικών έγινε από την προσφεύγουσα, ώστε η επίκλησή του, αναφορικά τουλάχιστον με την πραγματική κατάσταση που αυτό αφορά, να παρίσταται επίσης προσχηματική. Προφανώς, εξάλλου, η προσκόμισή του από την προσφεύγουσα οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ίδια αποδέχεται το περιεχόμενο της δηλώσεως καθόσον σε κάθε αντίθετη περίπτωση θα απέκρουε αυτό. Οι επικλήσεις της αναθέτουσας αρχής δημιουργούν την εντύπωση ότι η προσφεύγουσα ηθελήμενα παρέλειψε την αναφορά της ιδιότητας του δηλούντος προκειμένου να αποποιηθεί εκ των υστέρων τις υποχρεώσεις της εκ της συμβάσεως. Το επιχείρημα αυτό παραβιάζει προσέτι τις αναφερόμενες στην προσφυγή της διοικητικές αρχές, την τήρηση των οποίων, πρωτίστως από την ίδια, υποχρεούται να διαφυλάσσει η αναθέτουσα αρχή. Στο βαθμό εντέλει που η αναθέτουσα αρχή συγχέει το περιεχόμενο της δηλώσεως της προσφεύγουσας, με το γεγονός της υποβολής της εκ μέρους της προσφεύγουσας, συνομολογεί το περιεχόμενο του δευτέρου λόγου της προσφυγής της, ότι αυτή, κατά παράβαση και της ρηθείσας αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεν συνεκτίμησε τα δικαιολογητικά, παρά εξέτασε αυτά μεμονωμένα. Αυτό βέβαια δεν το έπραξε η αναθέτουσα αρχή στην περίπτωση της συμμετέχουσας εταιρίας « .... & .....», της οποίας τη συμμετοχή και την προσφορά απεδέχθη η αναθέτουσα αρχή, παρά τη μη νόμιμη εξουσιοδότηση - πρακτικό το οποίο κατατέθηκε υπό μέρους της και στην οποία γινόταν επίκληση του καταστατικού της χωρίς να υφίσταται αντίστοιχη διάταξη αναφορικά με την διαχείρισή της και τον σκοπό της. Στην περίπτωση αυτή καίτοι εξέλιπε στοιχείο της νομιμοποίησης της εταιρίας για την υποβολή της

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

συμμετοχής της εν συνόλω, εντούτοις, η συγκεκριμένη εταιρία η οποία, ούτως η άλλως από άποψη τιμής, δεν θα καθίστατο επιλέξιμη, κατετάγη μεταξύ των λοιπών υποψηφίων, χωρίς η αναθέτουσα αρχή να εξαντλήσει σε βάρος της την τυπικότητα και την αυστηρότητά της. Τούτο βεβαίως συνιστά άνιση μεταχείριση μεταξύ των υποψηφίων, την οποία η αναθέτουσα αρχή επέδειξε για διαφορετικούς βεβαίως λόγους από αυτούς τους οποίους επικαλείται στις απόψεις της και για τους οποίους θα γίνει λόγος αμέσως κατωτέρω. **IV.** Επί της επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής περί μη δυνατότητας συμπλήρωσεως μη νομίμου κατατεθέντος εγγράφου: Προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να δικαιολογήσει ευσχήμως την εκ μέρους της παραβίαση των διατάξεων της εκδοθείσης από την ίδια Διακηρύξεώς της, επικαλείται ότι η παράλειψη δηλώσεως της ιδιότητας του δηλούντος, στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωση της προσφεύγουσας, καθιστά την τελευταία ως μηδέποτε κατατεθείσα. Με τον ισχυρισμό της αυτό, η αναθέτουσα αρχή καταστρατηγεί εκ νέου την αρχή της καλής πίστης και της χρηστής διοικήσεως και ειδικότερα, εάν η αναθέτουσα αρχή προέβαινε συννόμως στην πρόσκλησή της προσφεύγουσας για συμπλήρωση, η μόνη διαφοροποίηση αυτής από την αρχικώς κατατεθείσα θα ήταν η προσθήκη της ιδιότητας του δηλούντος στο σώμα της Δηλώσεως. Δεν θα άλλαζαν ούτε τα στοιχεία του δηλούντος, ούτε η δήλωση της παραγωγικής δυνατότητας της προσφεύγουσας, ούτε η υπογραφή του δηλούντος, ο οποίος θα εξακολουθούσε να έχει εκ του νόμου (και όχι εκ της ερμηνείας που επιχειρεί σε αυτόν η αναθέτουσα αρχή) τις ίδιες ευθύνες, ποινικές και αστικές, από τη δήλωσή του αυτή, με ή χωρίς την προσθήκη της ιδιότητάς του. **V.** Επί της επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με την αοριστία της προσβαλλόμενης αποφάσεώς της: Απλή επισκόπηση του σχετικού λήμματος, αποδεικνύει ότι ουδέν απαντά η αναθέτουσα αρχή αναφορικά με τον προβαλλόμενο εκ μέρους της προσφεύγουσας λόγο. Αυτό ωστόσο που αξίζει να επισημανθεί είναι ότι η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται πως μόνον η υπογραφή του δηλούντος διαχειριστή της προσφεύγουσας στην Υπεύθυνη Δήλωση δεν αποδεικνύει την σχέση του με την προσφεύγουσα. Η επίκληση αυτή της αναθέτουσας αρχής συνομολογεί τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι δεν συνεκτίμησε τα έγγραφα της προσφοράς της προσφεύγουσας, παρά αντιμετώπισε αυτά μεμονωμένα, η ίδια δηλαδή ενήργησε παρανόμως και ακύρως, καθ'

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

ομολογίαν της πάντα. **VI.** Επί της επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής ότι η επίκληση της Υπευθύνου Δηλώσεως της προσφεύγουσας μετά των λοιπών εγγράφων της προσφοράς της δεν αναιρεί την έλλειψη που αυτή παρουσιάζει: Η εν λόγω αιτίαση δεν αφορά βεβαίως το περιεχόμενο της δηλώσεως, αλλά το αμφισβητούμενο από την αναθέτουσα αρχή γεγονός ότι αυτή αφορά πράγματι την προσφεύγουσα, το οποίο αποτελεί μέρος του επιχειρήματός της για την απόρριψη της προσφοράς της. **VII.** Επί της ελλείψεως αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης: Η αναθέτουσα αρχή επίσης δεν απατά στον σχετικό λόγο της προσφυγής, η αναφορά της δε στα λοιπά έγγραφα της, τα οποία εν πάση περιπτώσει δεν προσφέρουν επιπλέον αιτιολογία στην απόφασή της, δεν αρκεί για να προσδώσει νομιμότητα και κύρος στην τελευταία. Ήδη με τις αντιπαρατηρούμενες απόψεις της, η ίδια επιχειρεί συμπλήρωση της αιτιολογίας της αποφάσεως, προσθέτουσα επιπλέον ελάττωμα στην Υπεύθυνη Δήλωσή της (μη αναφορά του Φορέα στον οποίο αυτή κατατέθηκε) το οποίο δεν περιέχεται στο πόρισμά της, επικαλούμενη ότι η έλλειψη που παρατηρείται στο επίμαχο έγγραφο δημιουργεί αμφιβολίες για το αν αφορά την εταιρία, αλλά και ισχυριζόμενη ότι δεν εφήρμοσε τις διατάξεις της Διακηρύξεώς της, καλούσα την προσφεύγουσα σε συμπλήρωση του εγγράφου της, γιατί αυτό λογίστηκε από την ίδια ως μη κατατεθέν. Η πληθώρα των αβάσιμων αιτιάσεων της αναθέτουσας αρχής καταδεικνύει ότι η απόφασή της τυγχάνει αναιτιολόγητη και αβάσιμη. **VIII.** Επί της επικλήσεως της αναθέτουσας αρχής στην μη αναφορά της βλάβης της προσφεύγουσας: Η εν λόγω αιτίαση μόνον προσχηματική θα μπορούσε να θεωρηθεί. Η προσφεύγουσα σε όλους τους προβαλλόμενους λόγους της αναφέρει ρητώς ότι εάν δεν είχε απορριφθεί η προσφορά της, παράνομα και άδικα, από την αναθέτουσα αρχή, θα ήταν η ανάδοχος της συμβάσεως, καθόσον βάσει τιμής η ίδια είχε υποβάλει την οικονομικότερη προσφορά. Οι ισχυρισμοί, λοιπόν, της καθ' ης είναι προδήλως αβάσιμοι. **IX.** Κατά τα λοιπά η αναθέτουσα αρχή δεν απαντά, σύμφωνα με όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, στους ισχυρισμούς περί παραβιάσεως και μη εφαρμογής εκ μέρους της νομοθετικών διατάξεων και διοικητικών αρχών, ενώ ακόμη και οι απαντήσεις που η ίδια δίνει, δυστυχώς δεν αρκούν να στοιχειοθετήσουν τον μεθοδευμένο αποκλεισμό της από την διαγωνιστική διαδικασία.

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

10. Επειδή, κατά πάγια νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει τον διαγωνισμό και δεσμεύει, τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΣΤΕ 3703/2010, 53/2011, ΕΣ Πράξεις Τμήματος VI 78/2007, 19/2005, 31/2003 κλπ), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση ουσιωδών διατάξεων της διακήρυξης οδηγεί σε ακυρότητα των αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής, με τις οποίες εγκρίνονται οι επιμέρους φάσεις της διαδικασίας, καθώς και το αποτέλεσμα του Διαγωνισμού (ΣΤΕ 2772/1986, 3670/1992, 2137/1993 κλπ). Αντιστοίχως, η παράβαση τέτοιων διατάξεων της διακήρυξης από τους διαγωνιζόμενους, καθιστά απαράδεκτες τις υποβληθείσες προσφορές τους. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής, αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (ΔΕΕ, Απόφαση της 18.10.2001, Υπόθεση C-19/00 Siac Construction Ltd, σκέψεις 34 και 44, ΔΕΕ, Απόφαση της 25.04.1996, Υπόθεση C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, σκέψη 54 κλπ).

11. Επειδή, κατά τις διατάξεις του άρθρου 360 του Ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ. 39/2017 ορίζεται ότι: «1. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου 4412/2016 και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 του ανωτέρω νόμου ενδίκων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής». Περαιτέρω, το άρθρο 367 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Η ΑΕΠΠ αποφαινεται αιτιολογημένα επί της βασιμότητας των προβαλλόμενων πραγματικών και νομικών ισχυρισμών της προσφυγής και των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση παρέμβασης, των ισχυρισμών του παρεμβαίνοντος και δέχεται (εν όλω ή εν μέρει) ή απορρίπτει την προσφυγή με απόφασή της... 2. Επί αποδοχής προσφυγής κατά πράξης ακυρώνεται ολικώς ή μερικώς η προσβαλλόμενη πράξη, ενώ επί αποδοχής προσφυγής κατά παράλειψης, ακυρώνεται η παράλειψη και η υπόθεση αναπέμπεται στην αναθέτουσα αρχή για να προβεί αυτή στην οφειλόμενη

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

ενέργεια ...» και η διάταξη αυτή επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 18 του Π.Δ. 39/2017.

12. Επειδή, κατά τον όρο 5.1. 'Δικαιολογητικά Συμμετοχής' της διακήρυξης προβλέπεται ότι «Κάθε ένας από τους συμμετέχοντες στο διαγωνισμό υποχρεούται να υποβάλλει ηλεκτρονικά μαζί με την προσφορά του στον υποφάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά συμμετοχής – τεχνική προσφορά» επί ποινή αποκλεισμού, εγκαίρως και προσηκόντως τα παρακάτω δικαιολογητικά, σε μορφή αρχείου pdf.....(8) Δήλωση (υπέχουσα θέση υπεύθυνης δήλωσης του άρθρου 8 του Ν.1599/86) του συμμετέχοντα για την ημερήσια παραγωγική δυνατότητα εκτύπωσης σε σελίδες (αριθμός σελίδων) και την ημερήσια παραγωγική δυνατότητα σύνθεσης - βιβλιοδεσίας – συσκευασίας σε αντίτυπα (αριθμός αντιτύπων)». Εξάλλου, κατά τον όρο 8.3.Γ της διακήρυξης 'Αποσφράγιση Προσφορών' προβλέπεται ότι: «Η Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών του Διαγωνισμού ελέγχει την εγκυρότητα και την πληρότητα της Εγγυητικής Επιστολής Συμμετοχής, την πληρότητα του φακέλου και την υποβολή, ή όχι, όλων των δικαιολογητικών και στοιχείων τεκμηρίωσης και ιδίως: 1) Ελέγχει και αξιολογεί τους κατά περίπτωση φακέλους και υποφακέλους των προσφορών 2) Συντάσσει και υπογράφει, τα κατά περίπτωση, τα πρακτικά αξιολόγησης των φακέλων και υποφακέλων των προσφορών. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών, ο Αναθέτων δύναται να καλεί εγγράφως τους συμμετέχοντες να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή τα δικαιολογητικά του άρθρου 5 της παρούσας, που έχουν υποβάλει, ή να διευκρινίσουν το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής τους προσφοράς κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 102 του ν. 4412/2016. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση υποβάλλεται από τους συμμετέχοντες με πρωτοβουλία τους χωρίς να έχει προηγηθεί σχετική πρόσκληση από τον Αναθέτοντα αρχή δεν λαμβάνεται υπόψη. Οι διευκρινίσεις ή οι συμπληρώσεις αφορούν μόνον τις ασάφειες, τις επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα, που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, όπως ιδίως παράλειψη μονογραφών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των φακέλων των προσφορών, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία,

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

πλημμελή σήμανση αντιγράφων, που εκδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74) και μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με τον νόμο, τις κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Με τα ανωτέρω δεν επιτρέπεται μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση των όρων της διακήρυξης, αλλά μόνο η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών, που έχουν ήδη υποβληθεί. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση της ως άνω παραγράφου δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των συμμετεχόντων, ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου συμμετέχοντα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης. Ο Αναθέτων δύναται εντός εύλογης προθεσμίας, η οποία δεν θα είναι μικρότερη των επτά (7) ημερών από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος, να ζητήσει έγγραφη διευκρίνιση του περιεχομένου της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς, αν περιέχει ασάφειες, ήσσονος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις, ή πρόδηλα τυπικά, ή υπολογιστικά σφάλματα, τα οποία κατά την κρίση του δύναται να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς ή τη μεταβολή στην κατάταξη των προσφορών, σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης προσφοράς σε σχέση με τις λοιπές. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον συμμετέχοντα, σύμφωνα με τις ανωτέρω παραγράφους, είναι υποχρεωτική για τον Αναθέτοντα, εάν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς. Σε περίπτωση, που οι τυχόν διευκρινίσεις δεν προσκομισθούν ή προσκομισθούν μη προσηκόντως εντός της ταχθείσας προθεσμίας, η προσφορά απορρίπτεται. Σημειώνεται ότι λαμβάνονται υπόψη μόνο εκείνες οι διευκρινίσεις, που ζητήθηκαν, ενώ η παροχή διευκρινίσεων είναι υποχρεωτική για τον υποψήφιο και δεν θεωρείται αντιπροσφορά.». Επίσης στο άρθρο 11 της διακήρυξης 'Απόρριψη Προσφορών' ορίζεται ότι: «Α.- Με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτεται, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: 1) Που αποκλίνει από τους όρους του άρθρου 8 της παρούσης, ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στους όρους της παρούσας Διακήρυξης. 2) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, και δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102 του Ν. 4412/2016, ή είναι υπό αίρεση, η θέτει όρο αναπροσαρμογής, ή στην οποία η τιμή δεν είναι απόλυτα προσδιορισμένη. 3) Η οποία είναι εναλλακτική, ή υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλει δύο ή περισσότερες προσφορές Β.- Επίσης απορρίπτονται οι προσφορές που παρουσιάζουν αποκλίσεις από τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης, εάν ο χρόνος ισχύος προσφοράς είναι μικρότερος από το ζητούμενο και εάν ο χρόνος ανταπόκρισης της υπηρεσίας ή μέρους αυτής είναι μεγαλύτερος από τον προβλεπόμενο».

13. Επειδή, στο άρθρο 102 του ν.4412/2016 'Συμπλήρωση - αποσαφήνιση πληροφοριών και δικαιολογητικών', που αποτελεί ενσωμάτωση του άρθρου 56 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ορίζεται ότι: «1. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες ή τους υποψηφίους να διευκρινίζουν ή να συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που έχουν υποβάλει, μέσα σε εύλογη προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης. Οποιαδήποτε διευκρίνιση ή συμπλήρωση που υποβάλλεται από τους προσφέροντες ή υποψηφίους, χωρίς να έχει ζητηθεί από την αναθέτουσα αρχή, δεν λαμβάνεται υπόψη. 2. Η πιο πάνω διευκρίνιση ή η συμπλήρωση αφορά μόνο τις ασάφειες, επουσιώδεις πλημμέλειες ή πρόδηλα τυπικά σφάλματα που επιδέχονται διόρθωση ή συμπλήρωση, ιδίως δε παράλειψη μονογραφιών, διακεκομμένη αρίθμηση, ελαττώματα συσκευασίας και σήμανσης του φακέλου και των υποφακέλων των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, λεκτικές και φραστικές αποκλίσεις των εγγράφων της προσφοράς από την ορολογία των εγγράφων της σύμβασης, που δεν επιφέρουν έννομες συνέπειες ως προς το περιεχόμενό τους, ελλείψεις ως προς τα νομιμοποιητικά στοιχεία, πλημμελής σήμανση αντιγράφων που εκδίδονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α` 74), μεταφράσεων και λοιπών πιστοποιητικών ή

βεβαιώσεων, διαφοροποίηση της δομής των εγγράφων της προσφοράς από τα υποδείγματα, υποχρεωτικά ή μη, που θεσπίζονται με νόμο, κανονιστικές πράξεις ή τα έγγραφα της σύμβασης. Η συμπλήρωση ή η διευκρίνιση, κατά το πρώτο εδάφιο, δεν επιτρέπεται να έχει ως συνέπεια μεταγενέστερη αντικατάσταση ή υποβολή εγγράφων σε συμμόρφωση με τους όρους της διακήρυξης, αλλά μόνο τη διευκρίνιση ή συμπλήρωση, ακόμη και με νέα έγγραφα, εγγράφων ή δικαιολογητικών που έχουν ήδη υποβληθεί. 3. Η διευκρίνιση ή η συμπλήρωση δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις, άνιση μεταχείριση των οικονομικών φορέων ή να έχει ως συνέπεια ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου οικονομικού φορέα στη διαδικασία ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης. 4. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να καλεί εγγράφως τους προσφέροντες να διευκρινίσουν, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από επτά (7) ημέρες από την ημερομηνία κοινοποίησης της σχετικής πρόσκλησης, το περιεχόμενο της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει, αν περιέχει ασάφειες ή σσωνος σημασίας ατέλειες, επουσιώδεις παραλείψεις ή πρόδηλα τυπικά ή υπολογιστικά σφάλματα που η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι μπορεί να θεραπευθούν. Η διευκρίνιση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την ουσιώδη αλλοίωση της προσφοράς και δεν πρέπει να προσδίδει αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στη συγκεκριμένη προσφορά σε σχέση με τις λοιπές. 5. Η παροχή της δυνατότητας διευκρινίσεων στον προσφέροντα ή υποψήφιο, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 έως 4, είναι υποχρεωτική για την αναθέτουσα αρχή, αν επίκειται αποκλεισμός του από τη διαδικασία, λόγω ασαφειών των δικαιολογητικών και εγγράφων της προσφοράς.».

14. Επειδή, σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, έχει γίνει δεκτό ότι διορθώσεις της προσφοράς επιτρέπονται, εφόσον αφενός τηρούνται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας και αφετέρου συμμορφώνεται η προσφορά με ουσιώδεις όρους («fundamental requirements») της προκήρυξης. Η δυνατότητα διευκρινίσεων ή συμπληρώσεων δεν ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η αναθέτουσα αρχή δέχεται παραλείψεις, οι οποίες, κατά τις ρητές διατάξεις των εγγράφων του διαγωνισμού, πρέπει να συνεπάγονται τον αποκλεισμό του οικείου προσφέροντα (ΔΕΚ, απόφαση της 6-11-2014, υπόθεση C-42/13, Cartiera dell' Adda SpA κατά CEM Ambiente SpA, σκ.46). Επίσης έχει κριθεί ότι γίνεται δεκτή η διόρθωση ή κατά περίπτωση

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

συμπλήρωση των δεδομένων της προσφοράς, μεταξύ άλλων, επειδή απαιτείται προφανώς η απλή διευκρίνισή τους ή η διόρθωση πρόδηλων εκ παραδρομής λαθών, υπό τον όρο ότι η τροποποίηση αυτή δεν συνεπάγεται στην πράξη την υποβολή νέας προσφοράς (ΔΕΚ, απόφαση της 29-3-2012, υπόθεση C-599/10, SAG ELV Slovensko a.s. κατά Urad preverejnie obstaravanie).

15. Επειδή, εν προκειμένω η προσφεύγουσα σε πλήρωση του όρου 5.1. της διακήρυξης συμπεριέλαβε στο φάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής της την από 23-1-2020 Υπεύθυνη Δήλωση του ....., με την οποία αυτός δήλωσε ότι *«Η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα εκτύπωσης σε σελίδες είναι 100.000 σελ. και η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα σύνθεσης-βιβλιοδεσίας-συσκευασίας είναι 1.000 αντίτυπα.»*. Η εν λόγω Υπεύθυνη Δήλωση είναι ψηφιακά υπογεγραμμένη από τον ..... στις 23-1-2020. Όμως, στο 'σώμα' αυτής της Υπεύθυνης Δήλωσης δεν διαλαμβάνεται μνεία από τον δηλούντα ότι προβαίνει σε αυτή τη δήλωση ως νόμιμος εκπρόσωπος της συμμετέχουσας στο διαγωνισμό εταιρίας *«.....»* και άρα εκ του κειμένου διαφαίνεται ότι προβαίνει στη δήλωση αυτή ως φυσικό πρόσωπο. Επίσης, δεν αναγράφεται ο φορέας ή Αρχή προς τον οποίο υποβάλλεται η συγκεκριμένη Υπεύθυνη Δήλωση. Η αναθέτουσα αρχή απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας *«.....»* με την αιτιολογία που περιέλαβε στην προσβαλλόμενη απόφασή της, ότι δηλαδή δεν αναγράφηκε στην Υπεύθυνη Δήλωση της παρ. 8 του άρθρου 5.1 της διακήρυξης η ιδιότητα υπό την οποία προέβη ο ..... στη συγκεκριμένη υπεύθυνη δήλωση, ήτοι αυτή του νομίμου εκπροσώπου της προσφεύγουσας *«.....»*, δεδομένου ότι το σχετικό άρθρο της διακήρυξης (5.3.8) έκανε λόγο για δήλωση του συμμετέχοντα. Ακολούθως, η αναθέτουσα αρχή με τις κατατεθείσες προς την ΑΕΠΠ απόψεις της συμπλήρωσε την παραπάνω αιτιολογία της, ως είχε δικαίωμα κατ' άρθρο 365 παρ.1 του ν.4412/2016, συμπεριλαμβάνοντας και την έλλειψη αναφοράς του φορέα προς τον οποίο υποβάλλεται αυτή η Υπεύθυνη Δήλωση.

16. Επειδή, εν προκειμένω από τις ανωτέρω ελλείψεις της σχετικής Υπεύθυνης Δήλωσης δεν προκύπτει μη συμμόρφωση της προσφοράς της προσφεύγουσας με τους ουσιώδεις όρους της προκήρυξης, ούτε οι διαπιστωθείσες αυτές ελλείψεις έχουν τεθεί στα έγγραφα του

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

διαγωνισμού επί ποινή αποκλεισμού. Συνεπώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 102 παρ.5 του ν.4412/2016, η αναθέτουσα αρχή όφειλε να καλέσει την προσφεύγουσα προς διευκρίνιση και συμπλήρωση της σχετικής αυτής Υπεύθυνης Δήλωσης, χωρίς να παραβιάζονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, που διέπουν το διαγωνισμό, πολλώ δε μάλλον που από το σύνολο των προσκομιζομένων εγγράφων της προσφεύγουσας, ήτοι την από 27.01.2020 Τεχνική της Προσφορά, στην οποία αναφέρεται στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωσή της, το από 22.01.2020 Πρακτικό της Γενικής Συνελεύσεως των εταίρων της προσφεύγουσας, δυνάμει του οποίου δίνεται εντολή και εξουσιοδότηση στο διαχειριστή της και δηλούντα στην επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωση να προβεί σε κάθε ενέργεια για την συμμετοχή στο διαγωνισμό και όπως υπογράψει και προσκομίσει κάθε σχετικό έγγραφο, το υπ' αριθμόν ...../17.01.2020 Πιστοποιητικό Εκπροσώπησης της προσφεύγουσας από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο, το από 23.01.2020 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), την από 23.01.2020 εκτύπωση των στοιχείων του Μητρώου της εταιρίας από την ηλεκτρονική πλατφόρμα TAXISNET και το γεγονός ότι όλα τα υποβληθέντα εκ μέρους της προσφεύγουσας έγγραφα, στα οποία δεν διαπιστώθηκαν ελλείψεις και παρατυπίες από την αναθέτουσα αρχή, ως και η επίμαχη Υπεύθυνη Δήλωση, φέρουν την ψηφιακή υπογραφή του δηλούντα νομίμου εκπροσώπου της, με τα ίδια διακριτικά γνωρίσματα και στοιχεία και μάλιστα συνδυαστικά και όχι αυτοτελώς, διαφαίνεται ότι οι διαπιστωθείσες ως άνω ελλείψεις οφείλονται σε πρόδηλο τυπικό σφάλμα. Η παράλειψη αυτή της αναθέτουσας αρχής καθιστά την προσβαλλόμενη απόφασή της ακυρωτέα κατά το μέρος αυτό και η υπόθεση πρέπει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 367 παρ.2 του ν.4412/2016, να αναπεμφθεί στην αναθέτουσα αρχή για να προβεί στην οφειλόμενη αυτή ενέργεια, ήτοι να καλέσει την προσφεύγουσα να διευκρινίσει και να συμπληρώσει αφενός το φορέα προς τον οποίο απηύθυνε την από 23-1-2020 Υπεύθυνη Δήλωση του ....., με την οποία αυτός δήλωσε ότι «*Η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα εκτύπωσης σε σελίδες είναι 100.000 σελ. και η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα σύνθεσης-βιβλιοδεσίας-συσκευασίας είναι 1.000 αντίτυπα.*» και αφετέρου εάν ο ..... προέβη στη δήλωση αυτή ως φυσικό πρόσωπο ή με την ιδιότητα του νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας «.....».

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

17. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η εξεταζόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή εν μέρει και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος που απορρίφθηκε η προσφορά της προσφεύγουσας, χωρίς να κληθεί σε διευκρινίσεις κατά τα αναλυθέντα στην αμέσως προηγούμενη σκέψη της παρούσας.

18. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη το με κωδικό ..... ηλεκτρονικό παράβολο, ποσού 1.575,70€, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα εταιρία.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δέχεται εν μέρει την προδικαστική προσφυγή.

Ακυρώνει την απόφαση που περιλήφθηκε στο Πρακτικό της υπ' αριθ. της 468ης της 24ης Μαρτίου 2020 Συνεδριάσεως της Διοικούσας Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής «.....» κατά το σκέλος με το οποίο απέρριψε την προσφορά της προσφεύγουσας.

Αναπέμπει την υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου αυτή να καλέσει την προσφεύγουσα να διευκρινίσει και να συμπληρώσει αφενός το φορέα προς τον οποίο απηύθυνε την από 23-1-2020 Υπεύθυνη Δήλωση του ....., με την οποία αυτός δήλωσε ότι «*Η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα εκτύπωσης σε σελίδες είναι 100.000 σελ. και η ημερήσια παραγωγική δυνατότητα σύνθεσης-βιβλιοδεσίας-συσκευασίας είναι 1.000 αντίτυπα*» και αφετέρου εάν ο ..... προέβη στη δήλωση αυτή ως φυσικό πρόσωπο ή με την ιδιότητα του νομίμου εκπροσώπου της εταιρίας «.....», σύμφωνα με τα κριθέντα στη σκέψη 16 της παρούσας.

Ορίζει την επιστροφή με κωδικό ..... ηλεκτρονικού παραβόλου, ποσού 1.575,70€, στην προσφεύγουσα εταιρία.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στον Άγ.Ιωάννη Ρέντη στις 7-5-2020 και εκδόθηκε στις 27-5-2020.

Αριθμός απόφασης: 600 / 2020

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΙΔΕΡΗ ΜΑΡΙΑ-ΕΛΕΝΗ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΤΣΟΥΛΟΥΦΑ ΑΡΓΥΡΩ
α/α
ΓΙΑΝΝΑΚΑ ΤΖΕΪΜΥ**